

i mere end to Menneskealdrer har syslet dels med Forarbejderne, dels med selve Udgivelsen, som begyndte 1910. Ordet »urkunder« tages i vid Mening; i Værket medtages ikke blot Diplomer og Breve, men ogsaa Indskrifter paa Gravsten og Kirkeklokker, ja endog Krønikeuddrag. Kun i Regest meddeles til Gengæld saadanne Diplomer, som er let tilgængelige i andre moderne Kildeudgaver; selv de fuldstændigt medtagne gengives i øvrigt langtfra altid efter Originalen. De to sidst udkomne Dele (VI, 1930 og VII, 1933) omfatter Aarene 1496—1508 og 1509—18. For danske Forskere rummer begge de svære Kvantbind adskilligt af Interesse, ogsaa ud over det tidligere trykte, saaledes om Kong Hans' diplomatiske Forbindelser med Rusland (herom bl. a. russiske Krønikeuddrag med vedføjet svensk Oversættelse), om Kaperuvæsenet i Østersøen, om Mette Iversdatter Dyre, den jyske Herremandsdatter, hvem en eventyrlig Skæbne forbandt først med Knut Alvsson, senere med Svante Sture. Af adelshistorisk Stof vil man i øvrigt naturligvis finde en Del om Slægten Thott, men ogsaa Oplysninger f. Eks. om Slægten Hogenskilds svenske eller Slægten Frilles finske Gren. Registret, paa hvilket det navnlig for danske Brugere i saa høj Grad kommer an, er desværre langtfra udadledigt. Person- og Stedregister og et (mærkelig karrigt) Sagregister er slaaet sammen, Adelspersonerne er ikke saa vidt muligt samlet under Slægtsnavnene, og endelig vrimler det med Inkonsekvenser; f. Eks. staar den danske Herold Mester David, som hos Bricka kaldes David Kock, i Bind VI opført med samtlige Sidehenvisninger baade under David og Cochran, i Bind VII kun under David med Henvisning under (von) Koran!

Henry Bruun.

Det Udvalg af »*Babylonske og Assyriske Kongers Historiske Indskrifter (ca. 2800—500 f. Kr.)*«, som O. E. Ravn har oversat med Indledning og forbindende Tekst for »Selskabet til Historiske Kildeskrifters Oversættelse«, har i flere Henseender Interesse, ogsaa for de Historikere, der ikke beskæftiger sig direkte med den gamle Orients Fortid. Dette hænger sammen med, at der i denne Udgave for første Gang paa nordisk Grund er gjort Rede for dette Kildematerials ejendommelige Karakter, saaledes som den er blevet klarlagt gennem den amerikanske Forsker A. T. E. Olmsteads indgaaende Studier. Den orientalske antike Historie har hidtil været anset for ualmindelig vel underbygget, fordi den til Grundlag havde Kongernes samtidige Ind-

skrifter. Disse officielle Beretninger, der væsentlig omhandler Erobringstog og Jagtekspeditioner, munder efter Programmet ud i Byggeføretagender til Gudernes Ære, og har en udpræget Tendens, nemlig igennem Heltebedrifterne at føre Beviserne for, at Kongen virkelig er, hvad man i Middelalderen vilde have kaldt »rex justus«, og hvad Assyrierne vilde betegne som »en Gud velbehagelig Hersker, der des Aarsag nyder Støtte fra de overjordiske Magter«. En saadan Tendens, der hidtil ikke har staaet klar for Forskeren, maa i høj Grad svække disse Indskrifter Kildeværdi for os. Men hertil kommer, at Væksten i Kildematerialet i de sidste Menneskealdrer har lært os, at man hidtil navnlig byggede paa Beretningerne fra Kongernes sidste Regeringsaar, og at disse, ved Sammenligning med det senere fremdragne Indskriftmateriale fra de tidligere Aar, frembyder mange Svagheder, nemlig paa den ene Side en stærk Forkortelse af de første Aars Indhold, og samtidig en lige saa stærk Overdrivelse af disse Aars Bedrifter. Bedre end Indskrifterne fra Kongernes senere Regeringsaar er derfor de fra de første, men endnu bedre er rigtignok det samtidige Materiale af Aktstykker og Breve (Ordre fra Kongerne til deres Undergivne, og Rapporter fra disse til Hoffet), der tillader en skarp Realkritik af samtlige Indskrifter, som de ingenlunde altid kan bestaa. Hvorfor optrykker man da ikke disse Breve og lader haant om Indskrifterne? Fordi vi kun har saa lidt bevaret af den sidste Slags Kildestof, ligesom de senere Indskrifter stadig langt overgaar de samtidige i Antal. Men saa bliver da Resultatet, at det maa indrømmes, at Kildestoffet til Assyriens Historie ikke i Kvalitet hæver sig over det, som man f. Eks. opererer med for den ældre Middelalders Vedkommende.

Snarere end en Samling Kilder til Assyriens Historie er saaledes den foreliggende Bog et Bidrag til den assyriske Mentalitets Historie, hvilket unægtelig ikke gør den mindre værdifuld for Nutidsmennesker. Heller ikke under Synspunktet »Historieskrivning« kan man vel betragte disse Indskrifter, thi en egentlig Aarbogsskrivning udviklede sig ikke i Assyrien, selv om man i de »Aarslister med tilføjede Notitser«, der førtes, havde svage Tilløb hertil. Derimod møder man i Babylonien saadanne Aarbøger, nemlig tre Stykker (745—668, 616—609 og 553—546). Man har villet opfatte disse som Brudstykker af samme Værk: »Den babyloniske Krønike«, men bortset fra, at Beviserne herfor ikke synes mig stikholdige, er det Værd at lægge Mærke til, at den sidste af disse Aarbøger efter Udgiveren (Sidney Smith's) Mening, først kan være forfattet under Artaxerxes I (464—24), altsaa samtidig med Herodots Værk. Dens Notits om Krösos'

Drab i Sardes 546 er derfor fra sin Side ikke ældre end Herodots Beretning om Kongens underfulde Frelse.

O. E. Ravn har i sin Bøg lagt Vægt paa at gengive Originalernes »nøjagtige Mening«; derfor er Oversættelsen mere »fri« end »ordret«, og Resultatet er særdeles læseligt. Mærkes maa det, at denne Oversættelse er helt selvstændig i Forhold til hans Forgængeres, og det staar maaske ikke enhver Læser klart, at det at udarbejde en Oversættelse som den foreliggende i Virkeligheden er et Stykke af en Bedrift. Udvalget af Tekster er ikke foretaget ud fra kulturhistoriske Synspunkter, men i politisk-historisk Øjemed; dog gives der meget i førstnævnte Retning, navnlig til Belysning af gammel-orientalsk Tankegang. I sin klare Indledning har Udgiveren redegjort for Olmsteads Synspunkter. Han forsvarer sit Valg af Indskrifterne til Oversættelsen med, at de giver Kongernes »strategiske Helhedssyn«, mens Brevene — hvoraf han ogsaa leverer Prøver — efter hans Mening mere taler om »taktiske Enkeltheder«. Denne Sondring er efter mit Skøn ikke helt rammende. Havde vi Brevstoffet bevaret i nogenlunde Mængde, vilde vi deraf ogsaa kunne se »det strategiske Helhedssyn« paa en bedre og sandere Maade end af de pralende Indskrifter. Udgiveren indrømmer dog, at Indskrifterne ikke giver »det sidste Ord om Historiens Hændelser«. Dette vil vi haabe, og at et stadigt voksende Brevstof efterhaanden vil gøre det muligt at komme bag om dem. Paa nærværende Tidspunkt kunde der ikke opbygges en blot nogenlunde sammenhængende Fremstilling paa andet Grundlag end det givne, og man maa være Udgiveren meget taknemlig for, at han har givet os et saa fortrinligt Hjælpemiddel til at levendegøre Fortiden baade for Lærere og Læsere.

Knud Fabricius.

Professor Johs. Østrup har fortsat sine populære Skildringer fra de sidste Aar, »Det nye Ægypten« og »Det nye Tyrki«, med den i 1933 udkomne »*Arabiens Historie*«. Bogen har som Undertitel: »Med særligt Henblik paa den nyere og den nyeste Tid«, og det er med god Grund, den særligt beskæftiger sig hermed, thi nordiske Læsere har hidindtil haft lettere ved at skaffe sig Oplysning om Oldtidens Sabæer og Nabatæer, for ikke at tale om Araberne paa Muhammeds Tid, end om Wahhabiterne og de øvrige arabiske Stammer, der har spillet en virkelig Rolle i d. 19. og 20. Aarhundrede. Det har vel egentlig kun været Lawrences eventyrlige Bedrifter, der hidtil har kunnet glæde sig ved Omtale i den nordiske